TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. kovo 13 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Valstybių teikiama pagalba – Pagalbos sąvoka – Nacionalinės teisės normos, kuriose numatytas priemonės taikymas plieno liejyklų sektoriuje veikiančioms įmonėms, kai iš dalies arba visiškai uždaromos jų gamybos vietos – Finansinis įnašas – Pranašumas“

Sujungtose bylose C-746/23 ir C-747/23

dėl *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija) 2023 m. lapkričio 29 d. nutartimis, kurias Teisingumo Teismas gavo 2023 m. gruodžio 5 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų dviejų prašymų priimti prejudicinį sprendimą byloje

Cividale SpA,

Flag Srl (C-746/23)

Duferco Italia Holding SpA,

Duferco Sertubi SpA (C-747/23)

prieš

Ministero dello Sviluppo economico,

Direzione generale per l’incentivazione delle attività imprenditoriali del Ministero dello Sviluppo economico,

Dipartimento per lo Sviluppo e la Coesione economica del Ministero dello Sviluppo economico,

Direzione generale per l’incentivazione delle attività imprenditoriali del Ministero dello Sviluppo economico-Divisione X,

dalyvaujant

Fonderia di Torbole SpA,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

* Proceso kalba: italų.

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. Lycourgos, teisėjai S. Rodin (pranešėjas), N. Piçarra, O. Spineanu-Matei ir N. Fenger,

generalinis advokatas A. Rantos,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Cividale SpA* ir *Flag Srl*, atstovaujamų *avvocati* S. Grassani ir S. Mendolia,

– *Duferco Italia Holding SpA* ir *Duferco Sertubi SpA*, atstovaujamų *avvocati* S. Grassani ir S. Mendolia,

– Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* S. Fiorentino,

– Europos Komisijos, atstovaujamos D. Recchia ir B. Stromsky,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl SESV 107 ir 108 straipsnių ir 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias EB 89 straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, 1999, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 339), išaiškinimo.

2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant du ginčus: atitinkamai *Cividale SpA* ir *Flag Srl* ginčą (byla C-746/23) bei *Duferco Italia Holding SpA* ir *Duferco Sertubi SpA* ginčą (byla C-747/23) su *Ministero dello Sviluppo economico* (Ekonominės plėtros ministerija, Italija) (toliau – MISE), *Direzione generale per l'incentivazione delle attività imprenditoriali del Ministero dello Sviluppo economico* (Generalinė direkcija, atsakinga už verslui skirtos MISE veiklos skatinimą, Italija), *Dipartimento per lo Sviluppo e la Coesione economica del Ministero dello Sviluppo economico* (MISE plėtros ir ekonominės sanglaudos departamentas, Italija) ir *Direzione generale per l'incentivazione delle attività imprenditoriali del Ministero dello Sviluppo economico-Divisione X* (Generalinė direkcija, atsakinga už verslui skirtos MISE veiklos skatinimą – X skyrius, Italija) dėl sprendimų, kuriais MISE leido *Flag* ir *Duferco Sertubi* skirti finansinį įnašą, susijusį su jų dalyvavimu liejyklų sektoriaus racionalizavimo programoje, kurio suma buvo mažesnė už anksčiau laikinai nustatytą sumą, teisėtumo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Reglamentas Nr. 659/1999 buvo pakeistas 2015 m. liepos 13 d. Tarybos reglamentu (ES) 2015/1589, nustatančiu išsamias [SESV] 108 straipsnio taikymo taisykles (OL L 248, 2015, p. 9). Vis dėlto turint omenyje pagrindinių bylų faktinių aplinkybių susiklostymo datą joms ir toliau taikomos Reglamento Nr. 659/1999 nuostatos.

4 Reglamento Nr. 659/1999 2 straipsnyje buvo nurodyta:

„1 Suinteresuotoji valstybė narė, išskyrus tuos atvejus, kai pagal [EB 89] straipsnį priimtuose reglamentuose ir kitose atitinkamose [šios Sutarties] nuostatose yra numatyta kitaip, iš anksto praneša [Europos Bendrijų] Komisijai apie bet kuriuos planus skirti naują pagalbą. Gavusi pranešimą, Komisija apie tai iš karto informuoja suinteresuotąją valstybę narę.

2. Savo pranešime suinteresuotoji valstybė narė pateikia visą reikiamą informaciją, kad Komisija pagal 4 ir 7 straipsnius (toliau – „išsamus pranešimas“) galėtų priimti sprendimą.“

5 Šio reglamento 3 straipsnyje buvo nustatyta:

„Pagalba, apie kurią reikia pranešti pagal 2 straipsnio 1 dalį, neskiriama tol, kol Komisija nepriima tokią pagalbą patvirtinančio sprendimo, arba kol nelaikoma, kad Komisija tokį sprendimą priėmė.“

6 Šio reglamento 8 straipsnio 1 dalyje buvo numatyta:

„Kol Komisija dar nėra priėmusi sprendimo pagal 4 arba 7 straipsnį, suinteresuotoji šalis nustatytu laiku gali atšaukti 2 straipsnyje nurodytą pranešimą.“

Italijos teisė

Įstatymas Nr. 273/2002

7 Pagrindinėse bylose taikytinos redakcijos 2002 m. gruodžio 12 d. *legge n. 273 – Misure per favorire l'iniziativa privata e lo sviluppo della concorrenza* (Įstatymas Nr. 273 dėl priemonių privačiai iniciatyvai ir konkurencijos plėtrai skatinti; GURI, Nr. 293, 2002 m. gruodžio 14 d., paprastasis priedas Nr. 230; toliau – Įstatymas Nr. 273/2002) 12 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Leidžiama skirti 11 900 000 EUR asignavimų už 2002 m. ir po 13 500 000 EUR už 2003 ir 2004 m. ketaus ir plieno liejyklų sektoriaus racionalizavimo programai įgyvendinti.

2. 1 dalyje nurodyta programa, laikantis Bendrijos taisyklių dėl valstybės pagalbos, siekiama šių tikslų:

a) skatinti gamybos gerinimą adekvatumo požiūriu, be kita ko, reorganizuojant gamybos pajėgumus ir kuriant palankias sąlygas jos koncentracijai įmonėse, pasižyminčiose aukščiausiu konkurencingumu;

<…>“

Ministro įsakymas Nr. 73/2004

8 Pagrindinėse bylose taikytinos redakcijos 2004 m. sausio 13 d. *decreto n. 73 – Regolamento recante norme di attuazione dell'articolo 12 della legge 12 dicembre 2002, n. 273, concernente il sostegno del programma nazionale di razionalizzazione del comparto delle fonderie di ghisa e di acciaio* (Ministro įsakymas Nr. 73, nustatantis Įstatymo Nr. 273/2002 12 straipsnio dėl paramos nacionalinei ketaus ir plieno liejyklų sektoriaus racionalizavimo programai įgyvendinimo nuostatas; GURI, Nr. 69, 2004 m. kovo 23 d.; toliau – Ministro įsakymas Nr. 73/2004) 2 straipsnyje nustatyta:

„1. Siekiant pertvarkyti [ketaus ir plieno liejyklų] sektorių, dėl perteklinių gamybos pajėgumų gamybos sistemoje turi būti skatinamos gamybos ciklą sudarančių įrenginių ir mašinų fizinio naikinimo programos, dėl kurių atitinkama gamybos vieta uždaroma. <…>

2. Finansinio įnašo dydis nustatomas remiantis didesne iš dviejų verčių, numatytų 2002 m. kovo 7 d. Europos Sąjungos pranešime C (2002) 315: „Įnašo į fiksuotas sąnaudas marža“ – „Į metalo laužą atiduodamų įrenginių likutinė vertė“, ir sudaro:

a) 100 % didesnės iš šių dviejų verčių, jei gamybos pajėgumai sumažėja dėl įmonių susijungimo arba liejyklų įmonių susitarimų, kuriuose, be kita ko, numatytas tinkamas užimtumo problemų sprendimas. Visų pirma liejykla, kuri įsigyja išmontuotą gamybos įrangą, remdamasi paskutinių trijų patvirtintų balansų vidurkiu, turi įrodyti, kad pasiekė teigiamą ROS (angl. *return on sale* (pardavimų pelnas)) rodiklį. Tai turi įrodyti audito įmonės išduota pažyma. Be to, pateikiant sektoriaus techninio eksperto atliktą ekspertizę turi būti įrodyta, kad ji yra pajėgi savo įrenginiais vykdyti veiklą nutraukiančios liejyklos gamybą;

b) 60 % didesnės iš šių dviejų verčių paprasto gamybos pajėgumų sumažėjimo atveju.

3. Minėtos vertės nustatomos taip:

<…>

b) likutinė balansinė į metalo laužą atiduodamų įrenginių vertė, atėmus 2002 m. gruodžio 31 d. nusidėvėjimą.

<…>

5. Įmonės, prašančios finansinio įnašo, taip pat turi:

a) perklasifikuoti finansines ataskaitas pasitelkdamos audito įmones pagal D priede pateiktą schemą;

b) įrenginių sunaikinimo programose numatyti tinkamą dėl to kylančių užimtumo problemų sprendimą;

c) per vienus metus nuo šio ministro įsakymo paskelbimo *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana* sunaikinti įrenginius, su kuriais susijusi skatinamoji priemonė;

d) siekdamos gauti 100 % finansinio įnašo, pateikti susitarimą, sudarytą su įmone, galinčia užtikrinti lygiavertę nutrauktajai gamybą, kuriame būtų nurodyti šio straipsnio 2 dalies a punkte reikalaujami elementai.

6. Gamybos įrenginių sunaikinimas – tai C priede nurodytų įrenginių dalių supjaustymas. Šių operacijų išlaidos atimamos iš pajamų, gautų pardavus susidariusias atliekas.

<…>

8. Pajamos iš susidariusių atliekų pardavimo, kurias gavo įmonės, pateikusios prašymą skirti finansinį įnašą, atėmus išlaidas, patirtas dėl atitinkamų įrenginių pjaustymo liepsna ir išmontavimo, turi būti sumokėtos į valstybės biudžetą ir tai bet kuriuo atveju turi būti padaryta po to, kai gaunamas visas finansinis įnašas, mokėtinas už šių įrenginių sunaikinimą. <…>“

9 Šio ministro įsakymo 9 straipsnyje numatyta:

„1. Įmonėms, gaunančioms finansinį įnašą, draudžiama atkurti panaikintus gamybos pajėgumus penkerius metus nuo jo išmokėjimo dienos.

2. Jei nesilaikoma 1 dalies nuostatų, atitinkamos įmonės praranda teisę į finansinį įnašą, neviršijantį atkurtų gamybos pajėgumų, todėl privalo grąžinti atitinkamą finansinį įnašą, o tai apima ir teisės aktuose nustatytas palūkanas bei perkainojimą.

3. Jei nesilaikoma šio ministro įsakymo 2 straipsnio 2 dalies a punkte nurodyto įmonių susitarimo, atitinkama įmonė praranda teisę į didesnį finansinį įnašą.

4. Pagal galiojančius teisės aktus pirmesnių dalių nuostatos taikomos šį finansinį įnašą gaunančių įmonių patronuojančiosioms bendrovėms, patronuojamosioms bendrovėms arba bet kuriuo atveju susijusioms bendrovėms.

<…>“

2006 m. vasario 6 d. ministro įsakymas

10 Pagrindinėms byloms taikytinos redakcijos 2006 m. vasario 6 d. *decreto – Definizione dei criteri applicativi del regolamento attuativo 13 gennaio 2004, n. 73, per l’attribuzione dei benefici previsti in favore del comparto delle fonderie di ghisa e di acciaio, previsto dall’articolo 12 della legge 12 dicembre 2002, n. 273* (Dekretas dėl kriterijų, kuriais remiantis taikomas Ministro įsakymas Nr. 73/2004 skiriant lengvatas, numatytas ketaus ir plieno liejyklų sektoriui, nurodytam Įstatymo Nr. 273/2002 12 straipsnyje, apibrėžimo; GURI, Nr. 36, 2006 m. vasario 13 d.; toliau – 2006 m. vasario 6 d. Ministro įsakymas) 2 straipsnyje nustatyta:

„1 straipsnyje nurodyta kompensacija išmokama po to, kai atitinkama įmonė išbraukiama iš įmonių registro pagal *Codice civile* (Civilinis kodeksas) 2495 straipsnį; arba, jei įmonės vykdo kelių šakų veiklą, po to, kai liejyklos veiklos šaka perduodama kitai naujai įsteigtai įmonei, kuri, atlikusi su atitinkamų įrenginių fiziniu sunaikinimu susijusias operacijas ir pareigas, nustoja vykdyti atitinkamą veiklą. Bet kuriuo atveju ši kompensacija negali būti išmokėta, jei šie įrenginiai nėra sunaikinami per vienus metus nuo šio ministro įsakymo paskelbimo *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*.“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

Byla C-746/23

11 Ketaus ir plieno liejyklų sektoriuje veikianti bendrovė *Flag*, kuri visiškai priklauso *Cividale*, turėjo liejyklą Markone (Italija), kurią sudarė du atskiri gamybos padaliniai.

12 Sudariusi su *Cividale* susitarimą, kuriame buvo sprendžiamos užimtumo problemos, 2004 m. birželio 18 d. *Flag*, remdamasi Įstatymo Nr. 273/2000 12 straipsnio 2 dalies a punktu, siejamu su Ministro įsakymo Nr. 73/2004 2 straipsnio 2 dalies a punktu, pateikė MISE prašymą dėl finansinio įnašo, kurį Italijos valdžios institucijos skyrė už vieno iš jos gamybos padalinių sunaikinimą.

13 2006 m. rugsėjo 14 d. raštu MISE, atlikusi tyrimą, kuriuo siekta nustatyti išmontuotino įrenginio vertę, preliminariai nustatė *Flag* mokėtiną maždaug 1 645 000 EUR finansinį įnašą. Šio finansinio įnašo mokėjimas buvo susietas su sąlyga, kad, pirma, *ad hoc* ministrų komitetas patikrins, ar šis įrenginys buvo sunaikintas, ir, antra, atitinkama veiklos šaka bus perduota kitai bendrovei, įsteigtai tik tam, kad būtų užtikrintas šis sunaikinimas.

14 2006 m. gruodžio 28 d. aktu *Flag* perleido šią veiklos šaką *Flag Fonderia Acciaio Marcon Srl*, bendrovei, įsteigtai siekiant sunaikinti tą įrenginį, parduoti dėl šio sunaikinimo gautą metalo laužą ir įnešti iš šio pardavimo gautas pajamas į valstybės biudžetą. Vėliau ši bendrovė buvo likviduota ir išbraukta iš įmonių registro.

15 2009 m. balandžio 17 d. direktoriaus sprendimu *Direzione generale per la politica industriale e la competitività del Ministero dello Sviluppo Economico* (MISE pramonės politikos ir konkurencingumo generalinis direktoratas, Italija) patvirtino, kad bendrovei *Flag* mokėtino finansinio įnašo suma turi būti nustatyta pagal Ministro įsakymo Nr. 73/2004 2 straipsnio 2 ir 3 dalyse numatytus kriterijus.

16 Vis dėlto 2013 m. gegužės 29 d. sprendimu MISE leido *Flag* sumokėti tik 200 000 EUR sumą, taikydama Sąjungos teisės nuostatas dėl *de minimis* valstybės pagalbos.

17 *Cividale* ir *Flag* dėl šio sprendimo pareiškė ieškinį, be kita ko, teigdamos, kad buvo pažeisti SESV 107 ir 108 straipsniai ir Reglamentas Nr. 659/1999. Šių dviejų bendrovių teigimu, pagrindinėje byloje nagrinėjamas finansinis įnašas yra ne valstybės pagalba, o paprasčiausia kompensacija, nesuteikianti jokio ekonominio pranašumo.

18 *Tribunale amministrativo regionale per il Veneto* (Veneto regiono administracinis teismas, Italija) atmetė šį ieškinį, motyvuodamas tuo, kad iš pradžių numatytas finansinis įnašas negalėjo būti suteiktas, jei Komisijai nebuvo iš anksto pranešta pagal SESV 108 straipsnį.

19 Šis teismas pažymėjo, kad 2003 m. rugsėjo 24 d. MISE „mėgino“ pranešti Komisijai apie Įstatyme Nr. 273/2002 ir Ministro įsakyme Nr. 73/2004 numatytą racionalizavimo programą kaip pagalbos projektą, laikydamasi Reglamente Nr. 659/1999 nustatytos tvarkos. Vis dėlto šis pranešimas buvo atšauktas, 2003 m. lapkričio 21 d. Komisijai priėmus pranešimą, kuriame buvo prašoma pateikti papildomos informacijos. Susirašinėjimas su Komisija leido MISE manyti, kad sprendimas dėl šios programos suderinamumo su Sąjungos teisės aktais valstybės pagalbos srityje bet kuriuo atveju bus neigiamas. Dėl šios priežasties MISE neužbaigė pranešimo procedūros.

20 *Cividale* ir *Flag* apskundė *Tribunale amministrativo regionale per il Veneto* (Veneto regiono administracinis teismas) sprendimą *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija), t. y. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Jos, be kita ko, teigia, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas finansinis įnašas negali būti kvalifikuojamas kaip valstybės pagalba, nes nesuteikia jokio reikšmingo pranašumo ir negali nei paveikti valstybių narių tarpusavio prekybos, nei iškraipyti konkurencijos vidaus rinkoje, todėl neatitinka SESV 107 straipsnyje numatytų sąlygų. Grįsdamos šiuos argumentus jos visų pirma teigia, kad šio finansinio įnašo mokėjimas siejamas su galutiniu atitinkamų gamybos įrenginių sunaikinimu ir subjekto, kuriam jie priklauso, veiklos nutraukimu. Be to, minėtas finansinis įnašas yra paprasčiausias šio subjekto prarastų gamybos pajėgumų kompensavimas. Galiausiai šio finansinio įnašo dydis, nustatytas pagal Ministro įsakyme Nr. 73/2004 ir 2006 m. vasario 6 d. Ministro įsakyme apibrėžtus apskaičiavimo kriterijus, yra gerokai mažesnis už sunaikintų įrenginių vertę, atsižvelgiant į jų gamybos pajėgumus.

21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamas finansinis įnašas turi būti laikomas valstybės pagalba, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę. Jis mano, kad sunku nustatyti, koks ekonominis pranašumas suteikiamas tokį finansinį įnašą gaunančiai įmonei, juo labiau kai, kaip šiuo atveju, šis įnašas neatitinka išmontuoto įrenginio rinkos vertės ir jo galimybės generuoti pajamas.

22 Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo kelias aplinkybes. Atrodo, kad valstybės pagalbos sąvoka, kaip ji suprantama pagal Sąjungos teisę, suponuoja, jog įmonė gavėja toliau egzistuoja. Toks finansinis įnašas, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, mokamas kaip atlygis už fizinį gamybos įrenginių sunaikinimą ir įmonės, kuri yra šių įrenginių savininkė ir šio įnašo gavėja, veiklos ar atitinkamos veiklos šakos nutraukimą tuo pačiu metu. Taigi tai yra priemonė, palengvinanti šios įmonės veiklos arba vienos iš jos veiklos šakų nutraukimą.

23 Be to, šis teismas pabrėžia, kad pagal nacionalinės teisės nuostatas draudžiama šį finansinį įnašą mokėti įmonei, kuri, sudariusi sutartį su atitinkamus įrenginius išmontuojančia įmone, įsipareigoja perimti gamybos pajėgumus ir darbuotojus. Šiose teisės nuostatose numatyta, kad tokį finansinį įnašą gaunantis subjektas negali atkurti atitinkamų gamybos pajėgumų penkerius metus nuo jo sumokėjimo.

24 Minėtas teismas taip pat nurodo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamo finansinio įnašo dydis apskaičiuojamas atsižvelgiant į atitinkamų įrenginių balansinę vertę, atėmus jau įvykusį nusidėvėjimą, arba, jeigu jis didesnis už ankstesnį, pagal 2000–2002 m. šių įrenginių pelno maržos diskontuotą vertę. Šiomis aplinkybėmis šis finansinis įnašas, kuris nustatomas atsižvelgiant ne į bendrą investicijos vertę ir pajėgumą generuoti pajamas, o tik į vieną ar kitą iš šių elementų, neatspindi vertės, kurią gamybos priemonė galėtų turėti po derybų.

25 Kita vertus, pagal su kita įmone sudarytus susitarimus dėl tolesnės gamybos ir darbo vietų išsaugojimo, kuriuose numatyta teisė į 100 % finansinį įnašą pagal Ministro įsakymo Nr. 73/2004 2 straipsnio 2 dalies a punktą, leidžiama išmontavimą vykdančios įmonės klientus ir apyvartą nukreipti į vieną kitą įmonę, kuri dėl to įgyja pranašumą. Tokie susitarimai, *a fortiori* jeigu jie susiję su realiais susijungimo sandoriais, gali būti laikomi įmonių koncentracijomis, kurios iš esmės gali paveikti konkurenciją. Vis dėlto teisės aktuose, susijusiuose su liejyklų sektoriaus racionalizavimu, nėra jokios nuostatos, pagal kurią būtų galima taikyti nacionalinės ir Sąjungos teisės aktus koncentracijų srityje. Taigi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, dėl šių teisės aktų net ir Europos Sąjungai svarbios koncentracijos gali likti nepastebėtos.

26 Galiausiai šis teismas mano, kad galima atskirti Ministro įsakymo Nr. 73/2004 2 straipsnio 2 dalies a punkte numatytą priemonę ir šio ministro įsakymo 2 straipsnio 2 dalies b punkte numatytą priemonę, nes pastarojoje nuostatoje numatytas 60 % dydžio finansinis įnašas. Pastarojoje nuostatoje numatyta, kad įmonei, kuri išmontuoja atitinkamus įrenginius ir nutraukia savo veiklą nesudariusi susitarimo su kitu operatoriumi dėl tolesnės gamybos ir darbuotojų perėmimo, mokamas tik 60 % vienos iš dviejų šio 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų verčių finansinis įnašas, o šios įmonės palikti klientai laisvai paskirstomi tarp atitinkamo sektoriaus įmonių.

Byla C-747/23

27 *Duferco Sertubi* pateikė prašymą leisti dalyvauti pagrindinėje byloje nagrinėjamoje programoje nesudariusi susitarimo su kita įmone, kaip tai suprantama pagal Ministro įsakymo Nr. 73/2004 2 straipsnio 2 dalies a punktą. Todėl ji paprašė 60 % šio ministro įsakymo 2 straipsnio 2 dalies b punkte numatyto finansinio įnašo. Be šios aplinkybės, prašyme priimti prejudicinį sprendimą byloje C-747/23 išdėstyti faktai ir motyvai yra panašūs į nurodytuosius prašyme priimti prejudicinį sprendimą byloje C-746/23.

28 Šiomis aplinkybėmis *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) nutarė sustabdyti bylų nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus (bylose C-746/23 ir C-747/23 jie suformuluoti identiškai):

„1. Ar tokia priemonė, kaip ta, kurią reglamentuoja nacionalinės teisės aktai <…> visų pirma priemonė, numatyta Ministro įsakymo Nr. 73/2004 2 straipsnio 2 dalies a punkte, gali būti pripažįstama „pagalba“, kaip tai suprantama pagal SESV 107 ir 108 straipsnius ir [Reglamentą Nr. 659/1999]?

2. Ar tokia priemonė, kaip ta, kurią reglamentuoja nacionalinės teisės aktai <…> visų pirmą priemonė, numatyta Ministro dekreto Nr. 73/2004 2 straipsnio 2 dalies b punkte, gali būti pripažįstama „pagalba“, kaip tai suprantama pagal SESV 107 ir 108 straipsnius ir [Reglamentą Nr. 659/1999]?“

Dėl prejudicinių klausimų

29 Savo dviem klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 107 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad „valstybės pagalba“ yra pagal racionalizavimo programą numatyti finansiniai įnašai, kuriuos gali gauti ketaus ir plieno liejyklų sektoriaus įmonės ir kurie sudaro 100 % prašymą pateikusios įmonės išmontuotų gamybos įrenginių balansinės vertės, atėmus jau įvykusį nusidėvėjimą, arba įnašo į šių įrenginių fiksuotas sąnaudas maržos laikotarpiu iki šios programos priėmimo diskontuotos vertės, jei ši vertė didesnė, kai gamybos pajėgumų sumažėjimas siejamas su šio sektoriaus įmonių, kurių viena yra prašymą pateikusi įmonė, susijungimu arba susitarimais, kuriuose, be kita ko, numatytas tinkamas užimtumo problemų sprendimas, arba 60 % didesnės iš šių dviejų verčių, kai ši prašymą pateikusi įmonė paprasčiausiai išmontuoja gamybos įrenginius.

30 Iš pradžių reikia konstatuoti, kad, kaip nurodyta šio sprendimo 27 punkte, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje C-747/23 aiškiai matyti, kad *Duferco Sertubi* prašymas skirti toje pagrindinėje byloje nagrinėjamą finansinį įnašą buvo pateiktas remiantis Ministro įsakymo Nr. 73/2004 2 straipsnio 2 dalies b punktu. Vadinasi, priešingai, nei teigia Italijos vyriausybė, antrasis prejudicinis klausimas nėra hipotetinis, todėl yra priimtinas.

31 Turint omenyje šį patikslinimą, reikia priminti, kad pareiga pranešti yra vienas iš pagrindinių SESV nustatytos kontrolės sistemos valstybės pagalbos srityje elementų. Pagal šią sistemą valstybės narės privalo, pirma, pranešti Komisijai apie kiekvieną priemonę, kuria siekiama teikti ar keisti pagalbą, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, ir, antra, remiantis SESV 108 straipsnio 3 dalimi, patikslinta Reglamento Nr. 659/1999 2 straipsnyje, neįgyvendinti tokių priemonių, kol ši Sąjungos institucija dėl šios priemonės priims galutinį sprendimą (šiuo klausimu žr. 2020 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Viasat Broadcasting UK*, C-445/19, EU:C:2020:952, 19 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2021 m. spalio 28 d. Sprendimo *Eco Fox ir kt.*, C-915/19–C-917/19, EU:C:2021:887, 37 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

32 Kadangi Teisingumo Teismas turi jurisdikciją pateikti nacionaliniams teismams visapusišką Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris leistų jiems įvertinti nacionalinės schemos ar priemonės suderinamumą su Sąjungos teise ir priimti sprendimą jų nagrinėjamoje byloje, jis gali šiems teismams pateikti aiškinimo gaires, kurios leistų nustatyti, ar nacionalinė schema ar priemonė gali būti kvalifikuojama kaip „valstybės pagalba“, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę. Kita vertus, jei tokiam kvalifikavimui turi būti pritarta, šios schemos ar priemonės suderinamumo su vidaus rinka vertinimas priklauso išimtinei Komisijos, veikiančios kontroliuojant Sąjungos teismui, kompetencijai (šiuo klausimu žr. 2024 m. kovo 7 d. Sprendimo *Fallimento Esperia ir GSE*, C-558/22, EU:C:2024:209, 60 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

33 Norint nacionalinę priemonę kvalifikuoti kaip „valstybės pagalbą“, kaip ji suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, reikia, kad būtų įgyvendintos visos toliau nurodytos sąlygos. Pirma, tai turi būti valstybės veiksmais arba iš valstybinių išteklių suteikta priemonė. Antra, ši priemonė turi galėti daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai. Trečia, ja turi būti suteiktas atrankusis pranašumas jos gavėjui. Ketvirta, ji turi iškraipyti konkurenciją arba kelti tokią grėsmę (2024 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Jungtinė Karalystė ir kt. / Komisija (KUB pelno apmokestinimas)*, C-555/22 P, C-556/22 P ir C-564/22 P, EU:C:2024:763, 91 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

34 Iš prašymų priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ypač svarbu išnagrinėti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjami finansiniai įnašai gali suteikti jų gavėjams pranašumą, kuris iškraipo konkurenciją ir valstybių narių tarpusavio prekybą arba kelia tokią grėsmę, turint omenyje, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi neribotą jurisdikciją nagrinėti, ar tenkinamos visos pirmesniame punkte nurodytos sąlygos.

35 Pirma, iš šio sprendimo 33 punkto matyti, jog nereikalaujama, kad pagalbos priemonė darytų realų poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai arba faktiškai iškraipytų konkurenciją. Pakanka, kad ši priemonė galėtų paveikti šią prekybą ir iškraipyti konkurenciją (2024 m. kovo 7 d. Sprendimo *Fallimento Esperia ir GSE*, C-558/22, EU:C:2024:209, 64 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Be to, tokia sąlyga tenkinama, kai pagalbos priemonės įsigaliojimo momentu atitinkamoje rinkoje egzistuoja veiksminga konkurencija, kad valstybės arba iš valstybinių išteklių suteikta pagalba galėtų daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai ir iškraipyti konkurenciją arba kelti tokią grėsmę (šiuo klausimu žr. 2023 m. sausio 12 d. Sprendimo *DOBELES HES*, C-702/20 ir C-17/21, EU:C:2023:1, 51 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją), nesant reikalo, kad pagalbą gaunančios įmonės pačios dalyvautų valstybių narių tarpusavio prekyboje (šiuo klausimu žr. 2015 m. sausio 14 d. Sprendimo *Eventech*, C-518/13, EU:C:2015:9, 67 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

36 Galiausiai nėra jokios ribos ar procentinio dydžio, kurių nepasiekus būtų galima daryti išvadą, kad valstybių narių tarpusavio prekyba nebuvo paveikta. Santykinai nedidelė pagalbos suma arba santykinai mažas pagalbą gaunančios įmonės dydis *a priori* nereiškia, kad negali būti paveikta valstybių narių tarpusavio prekyba (2015 m. sausio 14 d. Sprendimo *Eventech*, C-518/13, EU:C:2015:9, 68 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

37 Šiuo atveju neginčytina, kad ketaus ir plieno liejyklų sektorius buvo atviras konkurencijai ir jame vyko tarpvalstybinė prekyba tuo metu, kai buvo įgyvendinama programa, numatanti pagrindinėje byloje nagrinėjamus finansinius įnašus.

38 Darytina išvada, kad iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, jog pagrindinėje byloje nagrinėjamų finansinių įnašų mokėjimas galėjo paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir konkurenciją, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

39 Antra, iš prašymų priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad tuos prašymus pateikusiam teismui kyla klausimas, ar pagrindinėje byloje nagrinėjami finansiniai įnašai suteikia pranašumą, atsižvelgiant į tai, kad jie, viena vertus, yra susiję su juos gaunančių įmonių gamybos pajėgumų sumažinimu ar net išnykimu ir, kita vertus, neatitinka vertės, kurią po derybų galėtų turėti naikinami gamybos įrenginiai.

40 Šiuo klausimu reikia priminti, kad bet kokia valstybės priemonė, kuri, kad ir kokia būtų jos forma ir tikslai, gali tiesiogiai ar netiesiogiai sudaryti palankias sąlygas vienai ar kelioms įmonėms arba kuria joms suteikiamas pranašumas, kurio jos nebūtų galėjusios gauti įprastomis rinkos sąlygomis, yra pranašumas, kaip jis suprantamas pagal šio sprendimo 33 punkte primintą jurisprudenciją (2022 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Volotea ir easyJet / Komisija*, C-331/20 P ir C-343/20 P, EU:C:2022:886, 107 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

41 Taigi pranašumą gali suteikti ne tik pozityviosios išmokos, kaip antai subsidijos, bet ir įvairių formų priemonės, kuriomis sumažinamos paprastai įmonės biudžetui tenkančios išlaidos (2022 m. sausio 27 d. Sprendimo *Sātiņi-S*, C-238/20, EU:C:2022:57, 42 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

42 Kita vertus, sąvoka „pagalba“, kaip ji suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, negali apimti priemonės, suteiktos įmonei iš valstybės išteklių, jeigu ji būtų galėjusi įgyti tokį patį pranašumą įprastomis rinkos sąlygomis. Sąlygos, kurioms esant toks pranašumas suteikiamas, iš principo vertinamos taikant privataus ūkio subjekto principą, nebent nėra galimybės palyginti konkrečioje byloje nagrinėjamo valstybės elgesio su privataus ūkio subjekto elgesiu dėl to, kad toks elgesys neatsiejamas nuo infrastruktūros, kurios joks privatus ūkio subjektas niekada negalėtų turėti, egzistavimo, arba dėl to, kad valstybė veikė kaip viešosios valdžios subjektas (2022 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Volotea ir easyJet / Komisija*, C-331/20 P ir C-343/20 P, EU:C:2022:886, 108 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Kitaip tariant, privataus ūkio subjekto kriterijaus taikymas galiausiai priklauso nuo to, ar atitinkama valstybė narė, veikdama kaip privatus ūkio subjektas, bet ne kaip viešosios valdžios subjektas, suteikia įmonei ekonominį pranašumą. Kaip Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, nagrinėjamos priemonės pobūdis ir dalykas, jos kontekstas, taip pat siekiamas tikslas ir šiai priemonei taikomos taisyklės gali būti reikšmingi (šiuo klausimu žr. 2012 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / EDF*, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 81 ir 86 punktus ir 2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Arriva Italia ir kt.*, C-385/18, EU:C:2019:1121, 73 punktą).

43 Būtent remdamasis šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris vienintelis turi jurisdikciją nustatyti ir vertinti pagrindinės bylos faktines aplinkybes ir įvertinti tikslią nacionalinės teisės nuostatų taikymo sritį, turės nustatyti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjami finansiniai įnašai gali suteikti pranašumą įmonėms, kurioms jie skirti. Todėl Teisingumo Teismas, atsižvelgdamas į pagrindinės bylos medžiagą ir jam pateiktas rašytines pastabas, turi jurisdikciją pateikti gaires, kurios leistų tam teismui priimti sprendimą (šiuo klausimu žr. 2024 m. lapkričio 28 d. Sprendimo *Bayerische Ärzteversorgung ir kt.*, C-758/22 ir C-759/22, EU:C:2024:989, 47 ir 48 punktus). Šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui reikia pateikti toliau nurodytas gaires, kad jis galėtų veiksmingai išspręsti nagrinėjamus ginčus.

44 Pirma, iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos nematyti, kad sprendimus skirti pagrindinėje byloje nagrinėjamus finansinius įnašus priėmė Italijos valstybė kaip privatus ūkio subjektas. Taigi nagrinėjamu atveju negalima taikyti privataus ūkio subjekto kriterijaus siekiant nustatyti, ar šie įnašai suteikia atrankųjį pranašumą, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

45 Antra, iš Įstatymo Nr. 273/2002 12 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytų tikslų, t. y. gamybos pagerinimo, be kita ko, pertvarkant gamybos pajėgumus ir sudarant palankias sąlygas koncentracijai, matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamais finansiniais įnašais siekiama bent iš dalies sumažinti sąnaudas, susijusias su gamybos nutraukimu sektoriuje, kuriam būdingas tam tikras gamybos pajėgumų perteklius. Tokios sąnaudos priskiriamos prie išlaidų, kurios paprastai tenka įmonės biudžetui, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 41 punktą.

46 Trečia, reikia pažymėti, kad, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, pagrindinėje byloje nagrinėjami finansiniai įnašai apskaičiuojami atsižvelgiant į prašymą pateikusios įmonės išmontuotų gamybos įrenginių balansinę vertę, atėmus jau įvykusį nusidėvėjimą, arba, jeigu ji yra didesnė už ankstesnę, įnašo į šių įrenginių fiksuotas sąnaudas maržos laikotarpiu iki programos, kuria nustatomi šie finansiniai įnašai, priėmimo diskontuotą vertę.

47 Atrodo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tuo remdamasis daro išvadą, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamų finansinių įnašų suma yra mažesnė už išmontuotų įrenginių tikrąją vertę, kuri turi būti apskaičiuojama įprastomis rinkos sąlygomis sudedant investicijų, kurių reikia gamybos vienetui išmontuoti, vertę ir šio vieneto pajėgumo generuoti pajamas vertę.

48 Vis dėlto šiuo atveju tokios aplinkybės nepakanka, kad būtų paneigtas pranašumo, kaip jis suprantamas pagal SESV 107 straipsnį, buvimas. Vargu ar galima įsivaizduoti, kad gamybos vienetas gali būti parduotas už kainą, kuri atspindi jo tikrąją vertę, kai atitinkamai rinkai, kaip šiuo atveju, būdingas gamybos perteklius. Taigi atrodo tikėtina, kad pagal programą, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėje byloje, kuria siekiama paskatinti įmones išmontuoti tam tikrus gamybos vienetus rinkoje, kuriai būdinga perteklinė gamyba, sumokėti finansiniai įnašai yra ekonomiškai naudingesni nei atlygis, kurį šios įmonės galėtų gauti tokiai rinkai būdingomis sąlygomis už šių vienetų pašalinimą.

49 Taigi reikia konstatuoti (su sąlyga, kad tai patikrins prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), kad pagrindinėje byloje nagrinėjami finansiniai įnašai suteikia ekonominį pranašumą, kurio juos gaunančios įmonės nebūtų galėjusios įgyti įprastomis rinkos sąlygomis, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 40 punkte primintą jurisprudenciją.

50 Ketvirta, iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos taip pat nematyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamų finansinių įnašų gavėjos nėra „įmonės“, kaip jos suprantamos pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, kurios vykdo tik šioje nuostatoje nurodytą veiklą, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas (2020 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija ir Slovakijos Respublika / Dôvera zdravotná poist'ovňa*, C-262/18 P ir C-271/18 P, EU:C:2020:450, 27 punktas).

51 Atrodo, kad iš 2006 m. vasario 6 d. ministro įsakymo 2 straipsnio matyti, jog prašymą pateikusi įmonė gali paprasčiausiai perleisti liejyklos veiklą kitai naujai įsteigtai įmonei, kuri, atlikusi su atitinkamų įrenginių fiziniu sunaikinimu susijusias operacijas ir pareigas, nustoja vykdyti atitinkamą veiklą. Nagrinėjamu atveju iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos taip pat darytina išvada, kad ieškovės pagrindinėje byloje galėjo paprasčiausiai perleisti vieną iš savo gamybos vienetų tokiai naujai įmonei, kad įvykdytų šiame 2 straipsnyje numatytus reikalavimus.

52 Taigi į pateiktus klausimus reikia atsakyti: SESV 107 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal racionalizavimo programą numatyti finansiniai įnašai, kuriuos gali gauti ketaus ir plieno liejyklų sektoriaus įmonės ir kurie sudaro 100 % prašymą pateikusios įmonės išmontuotų gamybos įrenginių balansinės vertės, atėmus jau įvykusį nusidėvėjimą, arba įnašo į šių įrenginių fiksuotas sąnaudas maržos laikotarpiu iki šios programos priėmimo diskontuotos vertės, jei ši vertė didesnė, kai gamybos pajėgumų sumažėjimas siejamas su šio sektoriaus įmonių, kurių viena yra prašymą pateikusi įmonė, susijungimu arba susitarimais, kuriuose, be kita ko, numatytas tinkamas užimtumo problemų sprendimas, arba 60 % didesnės iš šių dviejų verčių, kai ši prašymą pateikusi įmonė paprasčiausiai išmontuoja gamybos įrenginius, suteikia pranašumą, kuris gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir konkurenciją, su sąlyga, kad yra nustatyta, jog, pirma, ši įmonė nebūtų galėjusi įgyti tokio pranašumo įprastomis atitinkamos rinkos sąlygomis ir, antra, ši rinka pasižymi veiksminga konkurencija.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

53 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

SESV 107 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal racionalizavimo programą numatyti finansiniai įnašai, kuriuos gali gauti ketaus ir plieno liejyklų sektoriaus įmonės ir kurie sudaro 100 % prašymą pateikusios įmonės išmontuotų gamybos įrenginių balansinės vertės, atėmus jau įvykusį nusidėvėjimą, arba įnašo į šių įrenginių fiksuotas sąnaudas maržos laikotarpiu iki šios programos priėmimo diskontuotos vertės, jei ši vertė didesnė, kai gamybos pajėgumų sumažėjimas siejamas su šio sektoriaus įmonių, kurių viena yra prašymą pateikusi įmonė, susijungimu arba susitarimais, kuriuose, be kita ko, numatytas tinkamas užimtumo problemų sprendimas, arba 60 % didesnės iš šių dviejų verčių, kai ši prašymą pateikusi įmonė paprasčiausiai išmontuoja gamybos įrenginius, suteikia pranašumą, kuris gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir konkurenciją, su sąlyga, kad yra nustatyta, jog, pirma, ši įmonė nebūtų galėjusi įgyti tokio pranašumo įprastomis atitinkamos rinkos sąlygomis ir, antra, ši rinka pasižymi veiksminga konkurencija.

Parašai.